

УДК 657.4

Остапенко Юлія
старший викладач
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана»
м. Київ

НЕПРЯМІ ВИТРАТИ ТА ПОРЯДОК ЇХ РОЗПОДІЛУ В СУДНОПЛАВНИХ КОМПАНІЯХ

Анотація

У статті розглянуто питання обліку непрямих витрат апарату управління та обслуговування процесу транспортування вантажів в судноплавних компаніях, запропоновано перелік статей затрат об'єктів обслуговування і управління транспортного процесу та порядок їх розподілу на відповідні види робіт і послуг.

Ключові слова: судноплавна компанія, собівартість транспортних послуг, загальновиробничі витрати, бази розподілу непрямих витрат.

В умовах нестабільного середовища, в якому функціонують судноплавні компанії, керівництво таких підприємств потребує створення відповідної системи інформаційного забезпечення для управління витратами їх господарської діяльності [1]. Виникає необхідність вдосконалення обліку і контролю найбільш керованих, з позиції оптимізації, непрямих витрат, оскільки вони набувають особливого значення для прийняття ефективних управлінських рішень.

Відомі вітчизняні та зарубіжні вчені – економісти, такі як Е.Аренс, К.Друрі, Р.Ентоні, Д.Лоббек, Б.Нідлз, Ч.Хорнгрен, В.Бутинець, С.Голов, Ю.Давидов, М.Кужельний, А.Кузьмінський, Л.Нападовська, М.Пушкар, В.Сопко, В.Івашкевич, В.Палій А.Шеремет, в різні часи зробили вагомий внесок в удосконалення обліку і контролю непрямих витрат, але всі вони стосувались діяльності промислових підприємств. Враховуючи організаційно-технологічні особливості діяльності судноплавних компаній, коло опрацьованих вченими організаційних та теоретичних положень щодо обліку і контролю непрямих витрат промислових підприємств потребує їх адаптації до діяльності підприємств галузі водного транспорту з урахуванням рекомендацій практичного характеру.

Окрім витрат основного виробництва, безпосередньо пов'язаного зі здійсненням транспортного процесу і витрат допоміжного виробництва, обумовлених потребами основного виду діяльності, суттєвий вплив на формування собівартості транспортних робіт і послуг підприємств водного транспорту мають витрати, пов'язані з обслуговуванням і управлінням виробництва (адміністративно-управлінські та загально-експлуатаційні витрати).

Відповідно до галузевих Методичних рекомендацій з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті №65 від 05.02.2001р. затрати, пов'язані з управлінням і обслуговуванням виробничого процесу узагальнюються в статтю затрат – загальновиробничі витрати [2].

До затрат на обслуговування і управління виробництвом відносяться

затрати на утримання управлінського персоналу відокремлених структурних підрозділів; утримання допоміжних, підсобних та обслуговуючих підрозділів підприємства; на управління відокремленими структурними підрозділами, а також затрати по управлінню підприємством в цілому. Тобто, це сукупність непрямих витрат, пов'язаних з діяльністю підприємств водного транспорту, але які неможливо безпосередньо віднести на конкретні роботи та послуги.

Методичні рекомендації №65, на які орієнтовані транспортні підприємства, розроблені загалом для галузі без урахування специфічних особливостей діяльності підприємств водного транспорту.

Враховуючи суттєвість впливу загальновиробничих витрат на формування собівартості продукції (робіт, послуг) підприємств водного транспорту, нами запропоновано можливий перелік статей затрат на утримання апарату управління процесу транспортування вантажів та його обслуговування, який наведено в табл. 1.

Таблиця 1

**Перелік статей затрат, пов'язаних з управлінням та обслуговуванням
основної діяльності підприємств водного транспорту***

Стаття затрат
1
1. Витрати на утримання апарату управління та обслуговуючих підрозділів
1.1. витрати на оплату праці працівників апарату управління та обслуговуючих підрозділів
1.2. відрахування від витрат на оплату праці
1.3. витрати на службові відрядження та на переміщення працівників апарату управління і обслуговуючих підрозділів
1.4. витрати на матеріально-технічне забезпечення і транспортне обслуговування
1.5. технічне та інформаційне забезпечення управління виробництвом
1.6. витрати на здійснення технологічного контролю за виробничими процесами та за якістю робіт і послуг
1.7. витрати на утримання відомчої та пожежної охорони
1.8. витрати на охорону праці та техніку безпеки
1.9. витрати на вдосконалення технології і організації виробничого процесу
1.10. послуги сторонніх організацій
2. Витрати на утримання і ремонт виробничих будівель, споруд та приміщень (опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, електроенергія)
3. Витрати на утримання, експлуатацію, ремонт, страхування і оренду основних засобів, інших необоротних активів та обладнання
4. Амортизація основних засобів та нематеріальних активів
5. Податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі, що включаються до собівартості виробництва
6. Інші витрати (оплата простоїв, витрати, зумовлені порушеннями правил технічної експлуатації транспорту)
7. Інші витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням виробничого процесу

** пропозиції автора*

Витрати, на управління і обслуговування транспортного процесу, пов'язані з основною діяльністю судноплавної компанії враховуються в цілому по підприємству, які в подальшому, при калькулюванні собівартості окремих видів робіт та послуг у складі основної діяльності, підлягають розподілу за відповідними об'єктами обліку.

При розподілі загальновиробничих (непрямих) витрат, які пов'язані з управлінням та обслуговуванням основного виробничого процесу за методикою, передбаченою Методичними рекомендаціями №65, собівартість продукції (робіт, послуг) транспортної галузі калькулюється узагальнено, тобто, не повною мірою враховуються особливості окремих видів непрямих витрат і їх взаємозв'язок з об'єктами калькулювання.

Так, загальновиробничі витрати, віднесені до основного виробництва, розподіляються між окремими видами перевезень одним із наступних методів:

- пропорційно до заробітної плати основних працівників;
- у відповідності з питомою вагою планової суми загальногосподарських витрат у загальній сумі планової собівартості окремих видів перевезень;
- на 1 гривню фактичних доходів по окремих видах перевезень;
- пропорційно до суми витрат по інших калькуляційних статтях.

Слід зазначити, що порядок розподілу інших непрямих затрат законодавчо не обумовлено, тому визначається з ініціативи та на розсуд підприємства.

З метою підвищення точності і обґрунтованості калькулювання собівартості транспортних послуг, виникає необхідність запропонувати зміни в порядку розподілу непрямих витрат в судноплавних компаніях.

Враховуючи те, що непрямі затрати, які займають значну частину у складі затрат будь-якої судноплавної компанії, мають комплексний характер, тому досить складно встановити універсальну базу їх розподілу. Отже, існує потреба у з'ясуванні чіткого взаємозв'язку затрат, які розподіляються та робіт і послуг, що калькулюються, а також потрібно розробити індивідуальні бази розподілу відносно однорідних об'єктів обслуговування та управління виробництвом.

Пропозиції автора щодо розподілу загальновиробничих витрат на базі однієї з найбільших в Україні судноплавних компаній ПАТ „СК „Укррічфлот” [3], наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

**Бази розподілу непрямих загальновиробничих витрат на об'єкти
калькулювання (види робіт і послуг)***

Об'єкти обслуговування і управління виробництвом	Об'єкти калькулювання	Бази розподілу непрямих затрат
1. Служба суднового господарства і промислових підприємств	- вантажні перевезення - пасажирські перевезення	Пряме віднесення на види перевезень
2. Фрахтово-комерційна служба	- вантажні перевезення - пасажирські перевезення - перевантажувальні роботи	Прямі експлуатаційні затрати флоту
3. Відділ автотранспортного забезпечення	Види діяльності	Прямі затрати видів діяльності
4. Ділянка теплопостачання, водопостачання та енергозабезпечення	Види діяльності	Кількість використаних г/кал, кубів та кіловат
5. Центральна диспетчерська	Види діяльності	Прямі затрати видів діяльності
6. Проектно-конструкторське бюро	Види діяльності	Прямі затрати видів діяльності

Продовження табл. 1

7. Учебний центр з підготовки і атестації плавскладу	- вантажні перевезення - пасажирські перевезення	Фонд оплати праці плавучого складу
8. Управління структурними підрозділами флоту	- вантажні перевезення - пасажирські перевезення	Прямі експлуатаційні затрати флоту
9. Управління підприємством	Види діяльності	Прямі затрати видів діяльності

** пропозиції автора*

Додатково можуть бути виділені й інші об'єкти обслуговування і управління виробництвом, які є невід'ємними та значущими для виробничого процесу будь-якого підприємства водного транспорту з відповідними базами розподілу непрямих затрат на об'єкти калькулювання.

Список використаних джерел

1. Підлісний, П.І. Ефективність управлінських рішень подальшого реформування приватизованих підприємств водного транспорту України. – К. : Наукова думка, 2003. – 343 с.
2. Методичні рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті, затверджені наказом Міністерства транспорту України від 05.02.2001 № 65 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon.nau.ua/doc/> (дата звернення 12.12.14). — Назва з екрана.
3. Славов, Н.А. Методология реорганизации водного транспорта Украины в рыночных условиях / Н.А.Славов. – К. : Наукова думка, 2001. – 335 с.

UDC 657

Petrova Diana
Ph.D., Assoc. Professor
University for National and World Economy
Sofia, Bulgaria

MAIN DRIVERS OF THE PROCESSES OF GLOBALIZATION IN THE FIELD OF ACCOUNTING

Annotation

The article focuses of the most important driving forces of the processes of globalization in the field of accounting. A special attention has been paid to the significant benefits of the application of uniform global accounting standards both for companies compiling financial statements and users of information in them.

Keywords: accounting standards, globalization, convergence, financial statements.

In a constantly increasing globalization of the world economic area the need to accelerate the processes of convergence in the field of accounting and to adopt uniform